

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rapport 2007:55

Vad gör socialtjänsten med barnavårdsanmälningarna?

Länsstyrelsens granskning av
inkomna anmälningar rörande barn
i åldrarna 0-12 år

Rapport från verksamhetstillsyn i Västra Götalands län

Bakgrund och syfte

Länsstyrelsen beslutade år 2003 att granska hur socialtjänsten sörjer för barns behov av stöd och skydd som aktualiserats på grund av anmälan till socialtjänsten. Länsstyrelsen har under en treårsperiod granskat samtliga 69 nämnders mottagande och beslut avseende barnavårdsanmälningar. Tillsynen gällde barn i åldrarna 0 – 12 år. En delrapport som omfattade tillsyn av 16 nämnder publicerades 2005 (Rapport 2005:28).

Metod

Utöver granskning av inkomna anmälningar intervjuades ansvarig chef för individ- och familjeomsorgen rörande nämndens ansvar för att informera om anmälningsskyldigheten samt rutiner för mottagande av anmälningar. Dessutom redogjordes för beslutsfattandet kring förhandsbedömningar – att inleda respektive inte inleda utredning. Alla nämnder har fått ett separat beslut efter granskningen.

Granskningen

Antalet anmälningar och barn

Under granskningsperioden april 2004 till november 2006 granskades 1135 anmälningar som rörde 1314 barn. För alla utom tre nämnder granskades inkomna anmälningar under ett kvartal. För tre nämnder granskades inkomna anmälningar under en månad.

Kommentar:

En anmälan kunde röra flera barn i samma familj. Flera anmälningar rörde ett och samma barn.

Varifrån kom anmälningarna?

Merparten av anmälningarna kom från förskola/skola och polis. Övriga anmälningar kom från sjukvård, privatpersoner, anhöriga och anonyma personer.

Vad är orsaken till anmälningarna?

Orsaken till anmälningarna var i de flesta fall bristande omvårdnad av barnet. Andra orsaker var föräldrars missbruk, misshandel av barnet, föräldrars psykiska ohälsa, relationsproblem mellan föräldrar/familjevåld och familjerättsliga problem i samband med vårdnad, boende och umgänge.

Vad gjorde kommunerna med anmälningarna?

Av de granskade 1135 anmälningarna hade 27 inte förhandsbedömts. I åtta av dessa pågick utredning

när ny anmälan inkom, i sex fanns en pågående insats.

Kommentar:

Socialtjänstlagens 11 kap. 1 § reglerar nämndens utredningsansvar. Varje anmälan som kan föranleda någon åtgärd från nämnden skall utan dröjsmål utredas. Nämnden får dock efter förhandsbedömning från fall till fall avgöra om utredning skall inledas eller ej.

Länsstyrelsen anser

att samtliga anmälningar skall förhandsbedömas även om utredning eller insats pågår.

Beslut att inleda utredning respektive att inte inleda utredning

För något mindre än hälften av anmälningarna hade utredning inletts och för resterande hade nämnderna bedömt att någon utredning inte behövde inledas.

Kommentar:

Anledning till att utredning inte inleddes var att nämnden bedömde att det inte fanns behov av någon åtgärd. I en del fall pågick redan utredning eller insats.

Hur lång tid tog förhandsbedömningen och vem fattade beslutet?

Förhandsbedömning som *inte ledde till utredning* gjordes i mer än hälften av anmälningarna inom 1 – 2 veckor.

Beslut att *inleda utredning* fattades inom 1 – 2 veckor för nära 65% av anmälningarna. För några få anmälningar saknades uppgift om när utredning inleddes.

Merparten av besluten att inleda utredning respektive att inte inleda utredning var väl motiverade och undertecknade av behörig tjänsteman.

Kommentar:

Socialstyrelsen har i handboken Barn och unga i socialtjänsten uttalat följande på sidan 31: ”Det finns inga uttalanden i förarbetena som preciserar den tid inom vilken en förhandsbedömning ska vara avslutad. Eftersom en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas ”utan dröjsmål” ligger det i sakens natur att en förhandsbedömning inte får dra ut på tiden. Det är också en rättssäkerhetsfråga för barnet eller familjen.”

Kontakter under förhandsbedömningen

Merparten av nämnderna hade haft kontakt med föräldrarna under förhandsbedömningen. Däremot hade nämndernas handläggare sällan kontakt med barnet.

Kommentar:

Under en förhandsbedömning är det i vissa fall viktigt att ta kontakt med den som anmälan gäller t ex en förälder för ett klagörande samtal. Genom detta kan nämnden få ett bättre underlag för att besluta om utredning skall inledas eller ej. I de fall uppgifterna är vaga kan anmälaren behöva kontaktas för förtydligande. Om andra personer eller myndigheter behöver kontaktas är detta att anse som utredningsåtgärder och kan endast ske när utredning har inletts.

En förhandsbedömning är inte en mindre utredning, utan bara en bedömning av om socialnämnden ska inleda en utredning eller inte.

Syns barnen i utredningarna?

Merparten av nämnderna har haft kontakt och samtalat med barnen under utredningstiden. De mindre barnen har socialnämndens handläggare ofta träffat i sin hemmiljö.

Länsstyrelsen anser

att det är viktigt att utredaren i alla utredningar som rör barn träffar barnet och att barnet får framföra sina synpunkter. Även om barnet saknar förmåga att uttrycka sig bör handläggaren ha kontakt med barnet och träffa det. Det är viktigt att socialtjänstens egna iakttagelser och kontakter med barnet redovisas i utredningen.

Vad fick barnen för insats efter utredning?

Nämnderna inledde utredning för 514 barn. Av dessa beslutades om insats för 244 barn, 43 barn placerades utanför hemmet och 191 barn fick olika former av öppenvårdsinsatser. I 10 fall avböjde föräldrarna den insats som föreslagits. För 25 barn pågick insats sedan tidigare och bedömdes tillräckliga. I 66 fall var utredningarna inte avslutade vid tiden för granskningen. För övriga barn bedömdes behov av insats inte föreligga.

Länsstyrelsen anser

att nämndernas bedömningar om barnens behov av insatser var väl utredda och grundade på vad som i det enskilda fallet var bäst för barnet.

Intervjuer

Samtliga nämnder har rutiner för mottagande av barnavårdsanmälningar. I regel var det enhetschef eller motsvarande som fördelar inkomna anmälningar och som fattar beslut om att inte inleda utredning. Handläggarna har i de flesta fall möjlighet att fatta beslut att inleda utredning.

Nämnderna var väl medvetna om sin skyldighet att informera om anmälningskyldigheten enligt 14 kap 1 § SoL. Alla nämnderna har påbörjat detta arbete och många nämnder fullgör det på ett ambitiöst sätt. Detta har enligt nämnderna medfört att samarbetet om barnen ökat och att kommunen tar ett gemensamt ansvar för barnen.

Slutsatser

- Nämndernas mottagande av anmälningar har skett på ett korrekt sätt.
- Samtliga nämnder gör förhandsbedömningar av inkomna anmälningar men dessa har i mer än hälften av fallen tagit för lång tid.
- Nämndernas ställningstagande att inte inleda utredning var rimlig.
- Utredningarna var av god kvalitet. Barnen har kommit till tals och var väl synliggjorda.
- De barn som har haft behov av insats har också fått det.
- Nämnderna fullgör sitt ansvar för information om anmälningskyldigheten.

Förbättringsområden

Alla anmälningar skall förhandsbedömas oavsett om utredning eller insats pågår.

Alla förhandsbedömningar skall göras skyndsamt.

Rapport 2007:55
ISSN 1403-168X

Rapportansvariga: Socialkonsulenterna Anette Larsson och Monica Nilsson

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Enhet: Socialenheten

Adress: 462 82 Vänersborg

TELEFON 0521-60 50 00

FAX 0521-60 55 25

Beställ från www.o.lst.se under rubriken Publikationer

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

www.o.lst.se

